

Izšla vsak štirin
in velja s poštnino
vsod in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za štiril leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravitelstvu v tiskarni
sv. Cirila, korovske
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Polnopravni katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posebni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 25.

V Mariboru, dne 18. junija 1903.

Tečaj XXXVII.

Dogodki v Srbiji.

O strašnem umoru v Belgradu poroča priloga »Naš Dom« natanko in obširno, zato se naš list lahko omeji na splošne opazke o grozovitem dogodku v srbski prestolnici.

Noben trezen in pameten človek ne more odobravati umora, četudi je bila vlada kralja Aleksandra in njegove soproge neznosna. Podložnik nima pravice, kaznovati svojega zapovedovalca, kakor ne hlapec svojega gospodarja. To je načelo, s katerim stoji in pade ves družabni red!

Strašen način pa, s katerim je srbski narod odpravil dosedanjo vladarsko hišo, ni zapisati toliko na rovaš srbskemu narodu samemu, kakor njegovim učiteljem. In ti so Nemci. Znano je, da je bilo srbsko vojaštvo od nekdanj nemško-prijazno. Sedanji ministrski prezident, katerega si je vojaštvo ob umoru izbralo, je odkrit prijatelj Nemcev. Večina srbskega razumnštva, ki je ostalo tako hladno ob strašnem umoru, je dovršilo svoje študije na nemških univerzah. Nemška oholost, ki brezobzirno podere vse, kar se ji ne klanja in kar ji ni po volji, je prešinila srbsko vojaštvo in razumnštvo, zato se ni čuditi, da se je izvršil ta strašen umor in da ga razumnštvo odkrito odobrava.

Ruski car je jokal, ko je zvedel o strašnem dogodku na srbskem kraljevem dvoru. Z njim plaka gotovo vsako slovansko srce, ne toliko za kraljem in kraljico, ampak da se je zgodil sploh ta surov zločin. Kar se je doigralo sedaj v Belgradu, to je proti značaju slovanskih plemen!

Kralj Aleksander je bil res mnogo kriv na veliki nezadovoljnosti, ki je zavladovala v srbskem narodu proti vladarski hiši. Toda, kdo je pokvaril mladega kralja? Ali ne njegov oče Milan, katerega je nemška politika oboževala? Nemec hoče imeti tudi most proti Carigradu, in čim bolj propalo je ljudstvo in vladarske hiše na tej poti proti Carigradu, tem boljše za njegove namere!

Srbski narod si je izvolil dne 15. t. m. novega kralja, Petra Karadžordževića, ki se imenuje na prestolu Petar I. Novi kralj naj skrbi, da zavlada med narodom zopet mir in slovanska plemenitost, ki spoštuje svoje kralje, a jih ne mori!

Politični shod v Slov. gradu.

Velikansko nesrečo je povzročil zadnji požar v Slovenjgradu, a mesto je postalo vsled te nesreče občeznano. Kdo v Avstriji ne pozna danes tega imena? Slovenjgradec še nosi vse sledove velikega požara. Pogorišče še je nepozidano, le par stavb se je začelo dvigati. V življenju Slovenjgradčanov pa se ne pozna več, kaka nezgoda jih je zadela. Ljudje hodijo veselih obrazov mimo tebe, kočije drdajo na izlete, iz gostilne pa prihajajo poskočni glasovi harmonike in gosli...

Slovenjegraško politično društvo je sklicalo za dne 14. t. m. politično zborovanje v mesto Slovenjgradec. Kmetje iz okolice so se zbirali v Narodnem domu. Nemškutarji

se niso ganili, bali so se razžaliti svoje kruhodajalce, slovenske kmete. Kot prvi govornik je nastopil g. dr. Vladimir S e r n e c. Govoril je o nemškutarsko-liberalni stranki na Spod. Štajerskem. Stavek za stavek je bil, kakor bi padal udarec za udarcem na to ničvredno stranko. In nazadnje je stala stranka pred nami razkrinkana, v svoji veliki hinavščini in priliznjem licemerstvu. Poslušalci so že med govorom dajali z ogorčenimi mej-klici odduška svojemu zaničevanju proti taki stranki. Nazadnje so z burnim odobravanjem sprejeli sledečo resolucijo:

Na shodu političnega društva slovenjegraškega zbrani Slovenci obsojajo najodločnejše hujskajočo pisavo nemškutarsko-liberalnega »Štajerca«, s katero hoče razdvojiti slovenske stanovce, vsiliti Slovincem nemške šole ter jih spraviti v politično in gospodarsko odvisnost od nemških in nemškutarskih trgovcev, krčmarjev in uradnikov. Osobito pa obsojajo laži tega lista, ki jih je prinesel povodom strašnega požara v Slovenjgradu, češ, da se slovenski kmetje in fantje niso hoteli vdeleževati gašenja in da so jih morali prisiliti k temu orožniku. List je s tako pisavo vnovič pokazal, da ni kmetski prijatelj, za kakršnega se izdaja, ampak da je le lažljivo glasilo spodnještajerskih nemškutarjev. Zborovalci izrekajo ob tej priliki popolno zaupanje svojim slovenskim voditeljem, ki so jih vzbudili iz narodnega spanja ter jih vstrajno vodijo po poti prosvetnega in gospodarskega napredka.

Hrvatski narod mora v sedanjem času veliko pretrpeti. Njegova zvestoba do avstro-

Listek.

Sestrici v spomin.

Umrli 26. majnika 1903 v Kapeli.

Zahtevala je, da naj pridem. In prišel sem. Bila je najtežja pot mojega življenja. Slutil sem, da trpi in trpel sem tudi jaz. Videl sem jo v duhu trpečo, hrepenečo po življenju, a vendar že tako blizu groba, tako blizu ločitve. Bolest mi je dušila srce, sapa mi je zastajala v prsih, ko sem se bližal domu. Jedno okno je bilo odprto. Blaga sestričina duša, da je že splavala skozi njo, sem si mislil in truplo da že počiva na odru. Nalaho sem stopil v sobo, bila je še živa.

Ležala je vznok ter hropla. Stopil sem k postelji. Odgrnil sem nekoliko odejo, prijel jo za roko, nagnil se k njenemu licu ter jo večkrat vprašal: »Sestrica, ali me poznaš?« Pokimala je. Izpregovorila ni, ker ni več mogla, čeravno je bila pri zavesti. Moje solze so močile njeno ročico, njeno lice, a ona je trpela, trpela je na duši; truplo ni čutilo več bolečin.

Bral sem iz motnih oči hrepeneje po življenju, hrepeneje po tolažbi. In tolažil sem jo, toda zaman, zaman. — Dušo mojo je premagala bolest, solze so mi zalile oči,

odšel sem iz sobe, da je ne vidim več trpeti, da ji še bolj ne zgrenim zadnjih uric življenja. Skozi okno sem slišal vzdih — še enkrat sem jo hotel videti živo. Vstopil sem zopet. Ostal sem pri durih ter iz ozadja navzočih gledal na njo. Bila je sicer mirna, a glavo je obračala na levo in desno. Nekogar je iskala. Slutil sem, da išče mene. Stopil sem bliže in ona je uprla svoje kalne, nekdanj tako žive oči tako milo, tako proseče v moje, da mi je s tem pogledom prodrla srce, duša mi je vstrepetala od bolesti, premagan od sočutja sem planil solzeč se iz sobe ter se ločil od nje — brez slovesa. Živela in trpela je še 24 ur.

In zopet sem jo videl. Klečal sem ob mrtvaškem odru. Minila mi je vsa bolest, ker je nisem videl več trpeče — videl sem jo srečno. Le zavest, da je ne bo več med nami, mi je navdajala dušo z neko otožnostjo.

Nisem plakal več po njenem življenju, ne namakal več s solzami njenega obličja; v duhu so mi donele tolažilne besede: na svidenje. Tovarišice so ji spletale venec iz svežih rožic za zadnjo pot, jaz sem jo kropil z blagoslovljeno vodo po upadlem licu, a ona se je smehljala z obledelimi ustnicami ter mirno spavala med cveticami na ovenčanem odru, vse bolečine je prestala — srečna je.

Bila je v življenju nedolžno živahna, ljubljena od svojih prijateljic, vstrajna v izpolnjevanju svojih dolžnosti kot vzorna katoličanka in le zaradi tega je ljubila življenje. A smrt ne prizanaša. Izrekla je naglo sodbo nad njenim mladim življenjem in nenadoma je izpolnila svojo kruto obljubo.

Zvonovi so zaplakali; marsikatero oko je bilo solzno. Spremili smo jo na zadnjem potu k večnemu počitku. Ob grobu smo se zadnjič poslavljali. S solzami pomočene grude so padale z votlo donečim glasom na skromno belo hišico.

Počivaj sladko, dokler se ne vidimo nad zvezdami!

Kakor ti meni, tako jaz tebi!

»Ti, Jurček, ali bi mi znabiti mogel dati k praznikom kakih par postrvic, veš, ne potrebujem jih ravno za se, pa veš, k praznikom pridejo sorodniki moje žene — no veš, takrat bi seveda rad na mizo postavil kaj boljsega.«

»Veš, Mihec, pravzaprav sem mislil za praznike nesti postrve k nadgozdarju — saj veš sam zakaj — moj Bog, moram pač tudi gledati, da pridem nekoliko višje. — No, pa ker imaš ti ravno tako silno, pa naj bodo tvoje, nadgozdar pa naj malo počaka!«

 Današnji list ima „Naš Dom“ kot prilogo! 

ogrske države se mu slabo plačuje. Sedanji ban Khuen-Hedervary ga hoče gospodarski in kulturno uničiti. Narod prosi za odpomoč, a ne dobi je. Kako celo drugače se je ravnalo, ko je moral Badeni odstopiti! Toda Badeni je bil Slovan, Khuen pa je Madžar. V tem smislu je govoril drugi govornik gosp. Ant. Korošec. Predlagal je resolucijo, v kateri se izraža sočutje bratom Hrvatim in se najostreje obsoja grozovlada bana Khuen-Hedervarya. Zborovalci so jo sprejeli z navdušenimi klici: »Proč z banom Khuen-Hedervaryjem! Živila Hrvatska! Presvitlemu cesarju se je poslala naslednja brzojavka:

Zborovalci političnega društva za slovenjegraški okraj izrekajo Njegovemu Veličanstvu svojo popolno udanost ter prosijo, da njegova očetovska ljubezen odstrani razloge žalostnih dogodkov, ki se vrše sedaj med zvestim narodom hrvatskim. — Politično društvo slovenjegraško.

Vlado je zastopal pri zborovanju okraj. glavar slovenjegraški g. Čapek. Predsedoval je shodu g. Fr. Pečnik, župnik v Podgorju. Pri volitvah se je izvolil zopet stari odbor za vodstvo političnega društva. Slovenjegraška okolica kaže vedno veliko zanimanje za slovensko politiko in stoji pri volitvah trdno na slovenski strani.

Slovenjebistriški okrajni zastop.

Iz slovenjebistriškega okraja.

Volitve v okrajni zastop so končane. Mi Slovenci imamo izmed 32 samo 11 zastopnikov, tri iz trgov, osem iz občin. Naša nemško-meščanska nasprotna stranka pa ima 21 glasov. Da smo propali, smo zares deloma krivi sami, a krivo je pa največ to, da imamo med seboj volilce, kateri so se dali pregovoriti, da so z nasprotniki glasovali, kakor Auer, Francel, katerih prvi misli, ako ni nemška stranka na krmilu, tedaj ne bo dobil ceste. Pa kako se moti! Žalostno zares, ako človek zgubi svoj narodni čut, čut do svojega naroda in stanu, in se združi s svojimi najhujšimi zatiralci. To je pravo narodno izdajstvo, katero se pa v svojem času gotovo kaznuje. Drugi, Francel, ni nikdar proti nam volil, in se vsakokrat volitve vzdrljal. Tokrat je prvokrat pokazal, in to v svoji starosti, mrznjo do nas slovenskih kmetov. Kmetje

vedo, kaj te je k temu napotilo, in kako sedaj o tebi sodijo, si lahko sam misliš!

Dva druga, Regoršek in Juhart, sta ostala doma. Upamo, da kadar bodo zopet volitve, da tedaj ne bosta več tako plaha in se vsake nasprotne sapice zbala. Agitacija nasprotnikov je bila najživahnejša. Stiger, Pezold in drugi, delali so na vse kriplice. Pomagal jim je Frangež, trgovec z železom v Mariboru, kateri je dobil od sestre pooblastilo, in glasoval proti nam. Vi, prebivalci košatega Pohorja, kakor Slov. goric in Dravskega polja, v tem vidite, da je Frangež eden najbolj zagrizenih naših nasprotnikov. On nas neče poznati, on glasuje proti nam in v našo škodo! Da Rudolf, župan iz Spodnje Polskave, ni v tej družbi manjkal, je od sebe umevno. Da pa je Grundner Treza, po domače Sp. Korenka, proti nam volila, nas je osupnilo. Njen mož nam ni bil nikdar nasproten. Zato smo ga tudi spoštovali. Mislimo, da ta hiša tega ne bo več storila. — Tako se je vršila volitev v velikem posestvu.

Ko so imele občine voliti, letali so Pek iz Črešnjevca in drugi okrog volilcev in jih na različne načine spravljali v nemški tabor; a ves trud je bil zastonj. Ko so se volilci na dan volitve zbirali v mestu, so jih vabili h Koržetu, kjer so imeli nasprotniki svoj tabor. Tamkaj sta Kresnik in Lorber, župan v Spod. Novi vasi, razlagala svojo modrost volilcem, večinoma s Pohorja.

A vse ni nič pomagalo. Mi smo dobili veliko večino, ravno dve tretjini vseh glasov. Ves spodnji okraj je glasoval z nami, edini Furek iz Pretreža ne, kateri je prijatelj Kresnikov. Nasprotno pa so volili vsi Pohorci! Voljeni so pa naslednji možje: Kar. Hrastnik, Janez Hrastnik, Jožef Hojnik, Peter Novak, dr. Lemež, Martin Medved, Franc Mlakar in Ferdinand Ivanuš. Vsaj toliko imamo, da dobimo enega teh mož v odbor, kateri bo vestno k vsaki seji zahajal in nam poročal, kaj se bo storilo in sklenilo.

Kmetje prepričali ste se na dan volitve, kako da se nam je potreba tesno okleniti naših voditeljev, ako hočemo kaj doseči, na drugi strani pa, strogo se ogibati naših nasprotnikov! Račun lanskega leta nam kaže, da je bilo gospodarstvo okraja jako slabo. Ko smo Slovenci pred tremi leti propali, zapustili smo več kakor 1000 gl. gotovine in okraj brez dolga. Po treh letih nemškega gospodarstva imamo, kakor račun kaže, okroglih 50 000 K dolga. Katerega te številke ne prepričajo, da so Nemci jako napredni

gospodarji za dolgove delati, ta nima uma ali pa oči.

Obračamo se s prošnjo do naših voditeljev, da nam natanko vse dogodke in korake nasprotne večine okrajnega zastopa v »Slov. Gosp.« priobčujete, da bomo tako o vsem, kar ona stori, poučeni. Celemu okraju pa kličemo: Slovenci, držimo skupaj, svoji k svojim! Več kmetov.

Državni zbor.

Dunaj, 16. junija 1903.

Češki poslanec Klofač za — Turke?

Pred nekaterimi meseci je potoval radikalni češki poslanec Klofač po Makedoniji, kjer že toliko časa prelivajo Turki kri krščanskih Slovanov, češ, da se hoče prepričati sam na licu mesta, kakšne so tamošnje razmere. Že med njegovim potovanjem so se slišali čudni glasovi, po katerih se ni dalo prav razsoditi, je-li Klofač na strani Turkov ali kristjanov. 9. junja t. l. je pa vložil imenovani mož poseben nujni predlog v poslanski zbornici: »Z ozirom na jako vznemirljiva poročila, ki prihajajo z Balkana, in morajo vznemirjati prebivalstvo države, zahteva zbornica, da vlada jasno razloži svojo politiko na Balkanu. Zbornica nadalje zahteva, naj vlada pojasni, zakaj se ne varujejo dogovori berlinskega shoda in zakaj ni Avstrija od leta 1878 ničesar storila, da bi se bili izvršili berlinski dogovori glede Makedonije.

Ta predlog je sam na sebi popolnoma umesten in so ga podpirali vsled sklepa »Slovanske zveze« tudi nekateri hrvatski in slovenski poslanci.

Toda poslanec Klofač je svoj predlog v temeljeval v zbornici na takšen način, ki ga nikakor ne moremo odobravati. Očital je avstrijski vladi, kakor bi ona ob svojem času povzročila vstajo v Bosni in Hercegovini in kakor bi tudi avstrijska vlada kriva bila zdajšnje ustaje kristjanov v Makedoniji proti Turškemu jarmu. V svojem govoru je tudi hvalil Klofač lepo zastopnost, katere vlada na Srbskem med kraljem in tamošnjim prebivalstvom. — Mož se je tu pač grozno vrezal. Kako naklonjeni so bili Srbi svojem kralju, se je pokazalo dva dni po Klofačevem govoru, ko je bil srbski kralj s kraljico vred od svojih podložnikov umorjen na grozoviti način.

V smislu Klofačevega predloga je govoril hrvatski poslanec Vuković; a dr. Körber je povedal, da ravno zdaj si prizadevate av-

»Hvala lepa, Jurček! Kdaj pa smem poslati ponje?«

»Danes zvečer pridem domov, tedaj mi pošli svojega dečka, lahko jih vzame kar z zabojem vred.«

»Tedaj pa — hvala tačas!«

»Z Bogom! — kaj bi se menila o zahvali!«

Jurček in Mihec sta bila oba lovca cesarske nadgozdarije in obenem dobra prijatelja, pa po značajih različna.

Jurček je bil priprosta, poštena in resnicoljubna duša, Mihec pa, sicer tudi pošten, bil je poln šal in premeten ter zvit kakor lisica in si je z Jurčekom tuintam rad katero dovolil.

Zvečer je prišel Mihčev sinček, in Jurček mu je izročil zaboj s postrvami. »Pozdravi lepo očeta!« — »Hvala, bom že!« — Barantija je bila končana.

Drugo jutro na vse zgodaj vrgel je Jurček puško na ramo, vzela klobuk in palico ter se podal v gozd, da bi zaslišal divjega petelina. Na potu pa je moral prekoračiti neki potok, kateri je tekel med nadgozdarijo in Mihčevo domovino. Ko se je vračal, zagledal je v vodi svoj zaboj za shranjevanje rib.

»Sakra — glej ga no, — kam pa nese ribe ta halodri — menda res celo k nadgozdarju? No, čakaj, ti zvita lisica, tvoje veselje ti bom že zasolil!«

Mihec je res nesel postrve, katere je od Jurčeka izvabil, k nadgozdarju. »To, kar

Jurček zna, morem tudi jaz — na limanice pa pride pri tej reči vendar le Jurček — hihhi!« in porogljivo se je nasmejal.

Ker pa je bilo še precej zgodaj, postavil je zaboj z ribami v potok, da ne bi ribe »pocepale«, sam pa se je podal v bližnjo krčmo, da bi se tam še preje pokrepčal s »frakelčkom«. Sedaj pa je prišel k nesreči ravno Jurček ter našel zaboj.

»Čakaj, kakor ti meni, tako jaz tebi!« si je mislil, vzela hitro postrve iz zaboja, zavezal jih v svojo ruto ter mesto njih nadeval v zaboj smrekovih kozic, potem pa jo s postrvami hitro pobrisal domov.

Mihec se je med tem v krčmi krepil z žganjem, ko pa je mislil, da je nadgozdar že po koncu, šel je po zabojček ter jo mahnil proti nadgozdariji.

»No no, kam pa z zabojem za ribe?« zaslišal se je glas strogega gospoda nadgozdarja.

»Gospod nadgozdar, ravno k Vam; jaz bi prav lepo prosil, da ne bi pozabili na mene —.«

»No no, je že prav, bomo že videli — a — a — na Mihec — so postrve velike?«

»O gospod nadgozdar, celi krokodili, šest jih je dolgih.«

»No no, hočemo jih enkrat pogledati, izsipljite jih v tole posodo!«

Mihec je hitro odprl zabojček, vrgel klobuk na tla, si obrisal z roko pot s čela in obraza, sedaj je obrnil zaboj z luknjo navzdol — — —

»No, par smrekovih kozic mi je prišlo vmeš — no, ve, sakra, ne boste šle ven — presnete kozice — — veste, gospod, to se lahko pripeti — bilo je še po noči, ko sem odhajal — na — beštija — kje pa tičite, presnete ribe —!«

Mihec je tresel zaboj na vse strani, voda je lila iz njega, v posodi pa so plavale same smrekove kozice.

»Ti križana lesa — sedaj so ribe pri hudimanu — te mi je nekdo ukradel, ko sem bil malo skočil h krčmarju — sakra, tega lopova, če ga dobim!«

»Naj že bode tako ali tako«, je rekel nadgozdar, »ker jaz mislim, da me ne bode za norca imel, nikakor se ne spodobi, da že na vse zgodaj zahaja v krčmo — tako, to sem mu že dolgo hotel povedati, in predno tega ne opusti, ne bode nič iz tega, da bi prišel kam višje. Ali je razumel?«

Tako je govoril nadgozdar ves rudeč v licu ter zaloputnil vrata pred Mihčevim nosom — — —

»No«, je rekel po praznikih o priliki Jurček Mihcu, »kako so kaj teknile ribe tvojim ljudem?«

»O, hvala lepa, prav dobro, kar tleskali so z jeziki, ker takih rib še obče nikoli niso jedli!«

»Verjamem, verjamem«, odgovoril je Jurček ter se smejal na tihem v svoje brke.